

ከኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል

ጋር በመተባበር በየ15 ቀኑ የሚታተም

የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ከየት ወደ የት?

የኤሌክትሪክ ኃይል የሰው ልጆችን የዘወትር አደናቃ እና አሠራር ካቀለሉና ከዘመኑ የምርምርና የቴክኖሎጂ ውጤቶች ጀርባ ትልቁን ሚና የሚጫወት ግኝት ነው። ዓለም በጠፈር ምርምር፣ በኢንዱስትሪ ግንባታ፣ በቴሌኮሙኒኬሽን፣ በመገናኛ ብዙኃን፣ በትራንስፖርት፣ በህክምና ወዘተ... ለደረሰችበት ዕድገት ትልቁን አስተዋጽኦ ያበረከተው የኤሌክትሪክ ኃይል ነው። ዛሬ በልጽግል የምንላቸው የዓለማችን ኃይላን አገራት የኢንዱስትሪ አብዮትን በማቀጣጠል ሕዝባቸውን ወደ ሥራ አስገብተው ኢኮኖሚያቸውን እንዲያሳድጉ የረዳቸው የኤሌክትሪክ ኃይል ነው።

በዓለማችን ላይ የሚከናወኑ አብዛኛዎቹ ሥራዎች በኤሌክትሪክ አጋዥነት የሚተገበሩ እንደሚሆናቸው የኤሌክትሪክ ኃይል ለዓለም ስልጣኔ፣ ለኢኮኖሚ ዕድገት፣ ለከተማዎች ፍትህና ድምቀት የጀርባ አጥንት እንደሆነ መረዳት አይከብድም። በአካባቢያችን የኤሌክትሪክ ኃይል ሲቋረጥ የሚስተጓጎሉት በርካታ የሥራ እንቅስቃሴዎች ላሳሳው ጉዳይ ጥቂት ማሳያ ሊሆኑ ይችላሉ። ይህን ስናይ የኤሌክትሪክ ኃይል በዕለት ተዕለት ኑሯችን ምን ያህል ወሳኝ እንደሆነ እንረዳለን። ስለኤሌክትሪክ ኃይል ጥቅም እና አስፈላጊነት ያሳሳውን መነሻ ሀሳብ ለጊዜው እንተወውና ወደ ዋናው ጉዳዮችን እንግባ።

የዛሬው ጽኑነቶችን በኢትዮጵያ የኤሌክትሪክ ኃይል ጥቅም ላይ መዋል የጀመረው መት ነው? የአሁኑ የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ዛሬ ያለበት ደረጃ ላይ ለመድረስ ምን ዓይነት ሂደቶችን አሳለፈ? ለሚሉት ጥያቄዎች መልስ የሚሰጥ ይሆናል። በጥያቄዎች ዙሪያ የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል የከርፖሬት ኮሙኒኬሽን ዳይሬክተር አቶ ሞገስ መኮንን የሰጡን ገለጻና በተቋሙ ከተዘጋጁ ሰነዶች ያገኘናቸውን መረጃዎች አጣቅሰን እንደሚከተለው አጠናቅቅናለን።

በኢትዮጵያ የኤሌክትሪክ ኃይል ጥቅም ላይ መዋል የጀመረው በ1890 ዓ.ም እንደሆነ ይታመናል። ይህም የጀርመን መንግሥት ለአፄ ምኒልክ ያበረከተላቸው በናፍጣ የሚሠሩ አነስተኛ ጀነሬተር ነው። ጀነሬተሩ ጥቅም መስጠት ሲጀምር ቤተመንግሥቱ ከማገደና ከጧፍ ብርሃን ተለቆ በአንድ ጊዜ ፍንትው ወዳለ የኤሌክትሪክ ብርሃን ሲሸጋገርና ከተራው መንደር ተለይቶ ከብርሃን የሚመጥን ብርሃን ሲገናኝ በቤተመንግሥት ሰዎችና በሹማምንቱ ዘንድ ታላቅ ደስታ የፈጠረ ክስተት ነበር።

ከጊዜ በኋላ ተመሳሳይ ጀነሬተሮች ወደ አገር ውስጥ መግባታቸውን ተከትሎ በቤተ መንግሥት ውስጥ ብቻ ተወስኖ የቆየው የኤሌክትሪክ ኃይል በአዲስ አበባ ከተማና በሌሎችም ከተሞች እየተስፋፋ ጥቅም መስጠት ጀመረ።

- የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል አጀማመር ሂደት
- በ1890 ዓ.ም የመጀመሪያው የናፍጣ ጀነሬተር አገር ውስጥ ገባ።
- በ1896 ዓ.ም አፄ ምኒልክ በምስላቸው ገንዘብ ለማስቀረጽ እንዲረዳቸው 2ኛ ጀነሬተር ገዝተው አስገቡ።
- በ1904 ዓ.ም ጥይት ፋብሪካን ለማቋቋም 3ኛ ጀነሬተር ተተክለ።
- በ1919 ዓ.ም የአቡጃዳ ጨርቅ ፋብሪካ ለመትከል 4ኛ ጀነሬተር ተገዛ።
- በ1920 ዓ.ም አንዳንድ አቅም ያላቸው የአዲስ አበባ ነዋሪዎች የግል ጀነሬተር በመግዛት መጠቀም ጀመሩ።
- በ1928 ዓ.ም ጣሊያን ኢትዮጵያን በመውረድ አዲስ አበባን ጨምሮ በተቆጣጠረችበት ከተሞች ዲዛሎች አገልግሎት መስጠት ጀመሩ። ለአብነት ያህል፡-
- በ1929 ዓ.ም በናዝሬት፣ በድሬዳዋ፣ እና በደሴ
- በ1930 ዓ.ም በሐረር
- በ1931 ዓ.ም በጎንደርና በጂማ ከተሞች ጀነሬተሮች ተተክለው አገልግሎት መስጠት ጀመሩ።

በ1928 ዓ.ም መገባደጃ ላይ ኮኔል የተባለ የጣሊያን ኩባንያ የኤሌክትሪክ የማመንጨትና የመሸጥ መብት ተሰጥቶት ለመጀመሪያ ጊዜ የኤሌክትሪክ ኃይል ለተጠቃሚው በገንዘብ መሸጥ ጀመረ።

በ1933 ዓ.ም ጣሊያን ኢትዮጵያን ለቆ ሲወጣ ኤሌክትሪክ የማመንጨትና የመሸጥ መብት «የጠላት ንብረት ምሥሪያ ቤት» ለሚል ተሰጠ። (ይህ ስያሜ በወቅቱ ጣሊያን አገራችንን ወራ በነበረ ወቅት ታስተዳድረው ስለነበር የተሰጠ ነው።)

በ1940 ዓ.ም «የሸዋ መብራት ኃይል» የኤሌክትሪክ ሥራውን በኃላፊነት ተረከበ፤ በ1948 ዓ.ም በቻርተር «የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ መብራትና ኃይል ባለሥልጣን» በሚል ህጋዊ ሰውነት ይዞ ተቋቋመ፤ ይህ ባለስልጣን ምሥሪያ ቤት እስከ 1989 ዓ.ም ሲሠራ ከቆየ በኋላ ስያሜውን ወደ ከርፖሬሽን ለውጦ እስከ 2006 ዓ.ም ሲሰራ ቆይቷል። በ2006 ዓ.ም ግን ከርፖሬሽን የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል እና የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ አግልግሎት በሚል የተለያየ ሚና ወዳለቸው ሁለት ተቋማት ተከፈለ።

የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኃይል ማመንጨት ጣቢያዎችን መገንባትና እና የአፕሬሽን ሥራዎችን ማከናወን፣ ከ132 እስከ 500 ኪሎ ሾልት ያሉ የማስተላለፊያ መስመሮችን መዘርጋት፣ መገንባትና ማስተዳደር፣ ኃይል እያመረተ በዋናነት ለኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ አግልግሎት፣ ለከፍተኛ ኃይል ተጠቃሚዎችና ለጎረቤት አገራት በጅምላ ኃይል ማቅረብ ዋና ዋና

ተግባሮች ፍትው።

ተከታይ ሰንጠረዥ ተቋሙ ከውሃ፣ ከንፋስ፣ ከዲዛል፣ ከጂኦሜትሪካል፣ ከባዮ ማስ የሚያመርተውን የኃይል መጠን፣ የኃይል ጣቢያውን ስምና ሥራ የጀመረበትን ዓመተ ምህረት የሚያሳይ ሰንጠረዥ ነው።

በ1890 ዓ.ም በትንሽ ጀነሬተር በአፄ ምኒልክ ቤተመንግሥት አንድ ብሎ የጀመረው የኤሌክትሪክ ኃይል እያደገ ሄዶ ዛሬ የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል በሚሠራቸው ሥራዎች ከአምስት ሺ ሜጋ ዋት በላይ ኃይል የማመንጨት አቅም ላይ ተደርሷል። በቀጣይ ዕትማችን የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይልን የተቋቋመበትን ዓላማና የሥራ ሚናውን በተመለከተ በስፋት እናስነብባችኋለን።

No.	Power Plant	Hydro	Diesel	Geo thermal	Wind	Biomass	Total	In-service date (G.C)
1	Koka	43.2	0.12	-	-	-	43.32	1960
2	Awash II	32	0.1	-	-	-	32.1	1966
3	Awash III	32	-	-	-	-	32	1971
4	Finchaa	134	0.2	-	-	-	134.2	1973/2003
5	Meleka Wakena	153	-	-	-	-	153	1988
6	Tis Abay I	11.4	-	-	-	-	11.4	1964
7	Tis Abay II	73	-	-	-	-	73	2001
8	Gilgel Gibe I	184	-	-	-	-	184	2004
9	Aluto Langano	-	-	7.3	-	-	7.3	1999
10	Kaliti	-	14	-	-	-	14	2004
11	Dire Dawa	-	40	-	-	-	40	2004
12	Awash 7 kille	-	35	-	-	-	35	2004
13	Tekeze	300	-	-	-	-	300	2009
14	Gilgel Gibe II	420	-	-	-	-	420	2010
15	Beles	460	-	-	-	-	460	2010
16	Ameriti Neshi	95	-	-	-	-	95	2011
17	Gilgel Gibe III	1,870.00	-	-	-	-	1870	2015
18	Abasamuel	6.6	-	-	-	-	6.6	2016
19	Genale Dawa	254.1	-	-	-	-	254.1	2020
20	Adama I	-	-	-	51	-	51	2012
21	GREED	375	-	-	-	-	375	2022
22	Ashegoda	-	-	-	120	-	120	2012
23	Adama II	-	-	-	153	-	153	2014
24	Rappie Waste	-	-	-	-	25	25	2019
25	Dire Dawa (mu)	-	3.6	-	-	-	3.6	1965
26	Axum	-	3.15	-	-	-	3.15	1975/1992
27	Adwa	-	3	-	-	-	3	1998

የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል

በብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት ታተመ